

НОЧІВЛІ ЗИМОВИХ ВИДІВ ПТАХІВ В СОСНОВИХ НАСАДЖЕННЯХ
ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ

В.І.Шкаран

Соснові насадження по своїй структурі мають велике значення для ночівель багатьох видів птахів, особливо в несприятливий осінньо-зимовий період року. Такі лісові біотопи привертають увагу птахів хорошими ізоляційними характеристиками: густа крона дерев майже не пропускає вітру, опади у вигляді снігу затримуються на зовнішніх частинах крони дерев, температура дещо вища, ніж в листяних лісах і на відкритих місцинах.

Матеріал зібраний в осінньо-зимовий період 1985-86 і 1990-91 років в околицях сіл Датинь Ратнівського, Ставище Камінь-Каширського р-нів Волинської обл. та в Шацькому державному природному національному парку.

Обліки проводили як в денний період доби, так і перед заходом сонця, коли птахи збираються на ночівлю. Це дало змогу порівняти чисельність птахів в денний і нічний час доби. Для полегшення обліків і збільшення фактів достовірності використовувались невеликі за площею /до 2-3 га/ соснові насадження віком від 10-12 до 30-35 років.

На ночівлях виявлено 14 видів птахів: крук /*Corvus corax* L. /, грак /*C. frugilegus* L. /, сойка /*Garrulus glandarius* /L./ /, сїра куріпка /*Perdix perdix* /L./ /, польовий горобець /*Passer montanus* /L./ /, звичайна вівсянка /*Emberiza citrinella* L. /, чиж /*Spinus spinus* /L./ /, синиця велика /*Parus major* L. /, синиця чубата /*P. cristatus* L. /, синиця чорна /*P. ater* L. /, гаїчка болотяна /*P. palustris* L. /, королик жовтоголовий /*Regulus regulus* /L./ /, підкоришник звичайний /*Certhia familiaris* L. /. 8 видів птахів використовують соснові насадження лише для ночівель, 6 - для пошуку їжі і для ночівель.

Характер мікростаційного розміщення птахів на ночівлях різний і залежить від структури сосняків та метеорологічних умов. Переважна більшість птахів, за винятком сїрої куріпки, локалізується

ся на бічних гілках в середній і верхній частинах крони. При цьому, як показали спостереження, вони ночують поодинокі і лише зрідка - зграєю. З настанням холодів і утворенням снігового покриву характер ночівель змінюється. Дрібні види, особливо синиці, королики та підкоришники, збираються на ночівлі в ті насадження, де добре розвинутий трав'яний покрив з густим підростом. Тут вони локализуються в різних нішах на землі. Сірі куріпки ночують лише в молодих

Таблиця.

Порівняльна характеристика чисельності зимуючих птахів в денний період доби та під час ночівель у соснових насадженнях /за даними досліджень на 5-ти ділянках/

№ п/п	денний період доби		нічний період доби	
	кількість видів	кількість особин	кількість видів	кількість особин
1.	1	3	6	16
2.	1	4	2	9
3.	-	-	1	≈ 200
4.	1	5	1	2
5.	2	5	7	15
Всього:	5	17	17	≈ 242

соснових насадженнях, де не проводились рубки догляду. Чисельність птахів в нічний період доби помітно вища, ніж в денний /табл./, що свідчить про велике значення насаджень для ночівель зимуючих птахів.

Spending the night of the wintering bird species in pine-forests in the Volynia Polesye. - V.I. Shkaran. - Data about 14 species which were collected in 1985-1986 and 1990-1991 in Volynia Region.

Адреса автора: Україна / Ukraine /, 264428, Волинська обл., Ратнівський р-н, с.Датинь, Шкаран В.І.

ІНФОРМАЦІЯ, ХРОНІКА, РЕКЛАМА

Опубліковано збірник статей "Чорний делека в Україні" /Чернівець, 1992. 51 с., мова українська, резюме англійською мовою/, орієнтовна ціна 25-30 кро. Заповіти видання накладною оплатою можна за адресою: 274001, Україна, м.Чернівець, вул. Буковинська, 9/4, Скільському І.В.